

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

јануари 2024 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (октомври 2023 – декември 2023 година) и споредба со последните макроекономски проекции (октомври 2023 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во последниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Најновите проекции на меѓународните организации¹ упатуваат на малку поповолни изгледи за глобалниот економски раст на краток рок, при нагорна ревизија на оцената за 2023 година, во услови на поповолни остварувања од очекувањата и непроменета оценка за 2024 година, додека проекцијата за 2025 година е коригирана малку надолу. **Ризиците околу глобалниот раст се претежно надолни** и се поврзани пред сè со зголемените геополитички тензии (воениот конфликт на Блискиот Исток и војната во Украина) со можен неповолен ефект врз цените на енергентите. Останатите ризици се однесуваат на евентуално задржување на инфлацијата на повисоко ниво подолго време, зголемениот финансиски стрес заради високите каматни стапки, послабиот раст на Кина во однос на очекувањата, натамошните трговски фрагментации и ризиците поврзани со климатските промени.

Гледано преку одделните квантитативни показатели за надворешното окружување значајни за македонската економија за периодот 2023 – 2025 година, оцените за **странската ефективна побарувачка** се речиси непроменети, а кај **странската ефективна инфлација** има мали нагорни ревизии за 2023 и 2024 година, а надолни за 2025 година, во споредба со октомвриските проекции. Депрецијацијата на САД-доларот во однос на еврото остварена во 2023 година е речиси иста со октомвриските оценки, а се очекува негово натамошно слабеење, но минимално помалку, во просек за периодот 2024 – 2025 година во споредба со октомври. **Светските цени на примарните производи** забележаа малку повисок пад во 2023 година во однос на проекциите од октомври, а оцените за следните две години се ревидирани претежно во надолна насока, при што и натаму се очекува пад на цените во 2024 година и стабилизација во 2025 година. Сепак, движењата и оцените за цените на примарните производи се исклучително променливи и под силно влијание на случувањата поврзани со војната во Украина и воениот конфликт на Блискиот Исток, што создава голема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз глобалната и домашната економија.

Во однос на **странската каматна стапка ЕУРИБОР** со едномесечна рочност, остварувањето во 2023 година е во согласност со очекувањата од октомври, а најновите проекции за 2024 и 2025 година се ревидирани малку нагоре, но и натаму упатуваат на надолно придвижување, во согласност со очекувањата за намалување на каматните стапки на ЕЦБ во втората половина од 2024 година. Имено, ЕЦБ во јануари донесе одлука за задржување на каматните стапки на тековното ниво, оценувајќи дека задржувањето на тоа ниво доволно долго време ќе придонесе за достигнување на целната инфлација од 2% на среден рок.

Најновите показатели од домашната економија упатуваат на макроекономска слика којашто главно е во согласност со октомвриските проекции. Во третиот квартал од 2023 година **реалниот раст на БДП изнесува 1,2% на годишна основа**, што е во согласност со октомврискиот циклус проекции (раст од 1,1%). Високофреквентните податоци за периодот октомври – ноември 2023 година засега се во склад со очекувањата за забрзување

¹ Според извештајот на Светската банка „Глобални економски перспективи“, јануари 2024 година.

на растот на економската активност во последниот квартал од годината. Така, во овој период се забележува раст на индустриското производство, прометот во вкупната трговија и градежништвото, по нивниот реален пад во претходниот квартал, додека кај реалниот промет во угостителството се забележува забрзување на годишната динамика на раст. Покрај тоа, се очекува дека и забавувањето на инфлацијата, зголемувањето на платите, како и новите пакет антикризни мерки ќе ја поддржат куповната моќ на домаќинствата во последниот квартал на годината. **Во декември 2023 година, годишната стапка на инфлација изнесува 3,6%** (3,1% во претходниот месец) и е малку пониска од проектираната стапка од октомврскиот циклус проекции. **За целата 2023 година, просечната годишна стапка на инфлација е во согласност со очекувањата и изнесува 9,4% (9,5% според октомвриската проекција).** Во услови на значително исцрпување на притисокот од прехранбената и енергетската компонента, годишната стапка на инфлација главно произлегува од базичната компонента, којашто исто така забавува. **Очекувањата на потрошувачите** дадени во декемвриските анкети за движењето на цените во следниот период исто така се поповолни во споредба со ноември. Покрај тоа, **распонот во однос на вкупната и базичната инфлацијата во еврозоната** се задржа на ниско ниво и во декември, во услови на слични движења на стапките кај нас и во еврозоната. Ревизиите во однос на увозните цени засега се главно надолни, но неизвесноста од идната динамика на цените на примарните производи на берзите поради геополитичките тензии и климатските промени сè уште постои.

Девизните резерви на крајот на четвртиот квартал од 2023 година изнесуваат 4.538,5 милиони евра. Анализата на показателите на адекватноста на девизните резерви покажува дека тие и натаму се во сигурната зона. Податоците за надворешнотрговската размена во периодот октомври – ноември 2023 година засега упатуваат на малку понизок трговски дефицит за последниот квартал од годината од очекувањата според октомвриската проекција. Податоците за менувачкото работење заклучно со крајот на декември 2023 година упатуваат на нето-приливи од приватните трансфери коишто се повисоки од очекувањата за четвртиот квартал според октомвриската проекција.

Во однос на **движењата во монетарниот сектор**, вкупните **депозити** во декември 2023 година се повисоки за 9,1% на годишна основа, при проектиран годишен раст за четвртиот квартал од 8,4% според октомвриската проекција. Растот на **вкупните кредити** на приватниот сектор во декември 2023 година забави сведувајќи се на 5,1%, при проектиран годишен раст за четвртиот квартал од 5,7% според октомвриската проекција. Анкетните податоци за кредитната активност за четвртиот квартал од 2023 година упатуваат на одредено затегнување на условите од аспект на понудата на кредити кај двата сектора, при намалување на побарувачката. Воедно, прирастот кај новоодобрените кредити е намален, што произлегува од корпоративниот сектор, при мало зголемување кај домаќинствата. Имено, износот на вкупните нови кредити одобрени на приватниот сектор во последните 12 месеци заклучно со ноември, во просек е понизок на годишна основа.

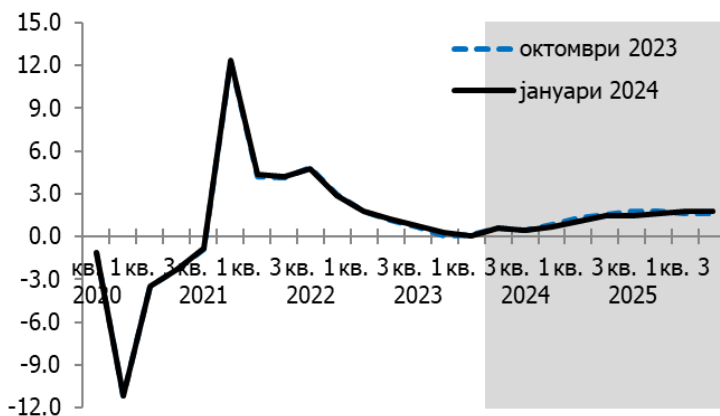
Во Буџетот на Република Северна Македонија во периодот од јануари до ноември 2023 година е остварен дефицит од 28.463 милиони денари, или 66,6% од планираниот дефицит за 2023 година. Буџетскиот дефицит е финансиран преку нето-задолжување на државата на домашниот пазар и од средствата на депозитите на државата кај Народната банка, при нето-раздолжување на државата кон странство во овој период.

Најновите остварувања кај макроекономски показатели, коишто се клучни за водењето на монетарната политика се главно во склад со очекувањата од последните проекции. Годишната стапка на инфлација остварена во декември 2023 година благо забрза поради споредбената основа, но поумерено од очекувањата. Просечната стапка на инфлацијата за целата 2023 година е во согласност со проекциите, но остварувањата се релативно високи во споредба со историскиот просек. Сигналите од анкетите упатуваат на натамошно стабилизирање на инфлациските очекувања. Цените на примарните производи на

берзите и натаму бележат значително надолно приспособување, но преносот врз домашните цени, пред сè кај храната, и натаму е послаб. Најновите прогнози упатуваат на нивно посилно намалување во следниот период, но неизвесноста сè уште постои поради актуелните воени конфликти. Растот на домашната економија заклучно со третиот квартал од 2023 година е умерен и во согласност со проектираниот. Во последниот квартал од годината се очекува посилен економски раст, на што засега упатува и движењето на достапните краткорочни показатели за периодот октомври – ноември. Движењата на девизниот пазар и натаму се поволни, при натамошен висок прилив на девизи и на менувачкиот пазар. Во последниот квартал од годината расте и депозитниот потенцијал на банките, малку посилно од очекувањата, а кредитната поддршка на приватниот сектор и натаму расте, но поумерено, во рамките на проекцијата.

Секлтрирани макроекономски показатели ¹	2022												2023																												
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	јан.	фев.	мар.	Кв.1	апр.	мај	јуни	Кв.2	јул.	авг.	септ.	Кв.3	окт.	ное.	дек.	Кв.4	2022	јан.	фев.	март	Кв.1	април	мај	јуни	Кв.2	јули	август	септ.	Кв.3	окт.	ноем.	дек.	Кв.4	2023	
I. Реален сектор индикатори																																									
Бруто домашен производ (годишна реален раст) ¹²	2.8	1.1	2.9	3.9	-4.7	4.5				1.7				4.0				1.8				1.5	2.2				1.5				1.1			1.2							
Индустриско производство ¹³																																									
стапка на промена (годишна)	3.4	0.2	5.4	3.7	-9.5	1.4	0.7	6.2	3.2	3.4	-3.8	8.6	-0.2	1.3	-5.0	0.2	-0.5	-1.8	-0.3	-3.7	-1.3	-3.4	-0.2	-2.3	1.0	1.2	0.1	-1.6	6.1	3.7	2.7	-1.7	-5.1	4.5	-0.7	9.9	-2.4				
кумулативна просечна стапка	3.4	0.2	5.4	3.7	-9.5	1.4	0.7	6.2	3.6	3.4	1.5	2.9	2.3	1.3	-1.2	1.1	0.9	-0.9	-0.3	-0.1	-0.2	-0.2	-0.2	-2.3	-0.5	0.1	0.1	-0.3	1.0	1.5	1.5	1.0	0.3	0.8	0.8	1.7	1.3				
Инфлација ¹⁴																																									
ЦПИ Инфлација (годишна) ¹⁵	-0.2	2.4	0.9	0.4	2.3	4.9	6.7	7.6	8.8	7.7	10.5	11.9	14.5	12.3	16.0	16.8	18.7	17.2	19.8	19.5	18.7	19.3	18.7	17.1	16.7	14.7	16.1	13.0	11.3	9.3	11.2	8.4	8.3	6.6	7.7	3.5	3.1	3.6	3.4	3.4	
ЦПИ Инфлација (кумулативна просечна)	0.2	1.4	1.5	0.8	1.2	3.2	6.7	7.1	7.7	7.7	8.4	9.1	10.0	10.0	10.9	11.6	12.4	12.4	13.2	13.8	14.2	14.2	14.2	17.1	16.9	16.1	16.1	15.3	14.9	13.6	13.6	12.8	12.2	11.5	11.5	10.7	9.9	9.4	9.4	9.4	
Базична инфлација (кумулативна просечна)	1.3	2.3	1.5	0.5	0.9	2.4	2.6	3.3	3.8	3.8	4.3	4.8	5.2	5.2	5.5	5.8	6.2	6.2	6.5	6.8	7.1	7.1	7.1	7.1	10.8	10.6	10.2	10.2	10.2	9.9	9.6	9.6	9.3	9.0	8.7	8.7	8.4	8.2	8.0	8.0	8.0
Базична инфлација (годишна) ¹⁶	1.0	2.8	1.4	-0.3	1.9	2.9	2.6	3.9	4.9	3.8	5.8	6.6	7.3	6.6	7.3	8.1	8.9	8.1	9.2	9.8	10.8	9.9	10.8	10.8	10.4	9.5	10.2	10.1	8.9	8.2	9.1	7.4	7.1	6.3	6.9	6.2	6.2	5.5	6.0	5.5	
Работна сила																																									
Стапка на незабартеност ¹⁷	23.7	22.4	20.7	17.3	16.4	15.7				14.7				14.5				14.3				14.0	14.4				13.3				13.1			12.8							
II. Финансен сектор индикатори																																									
Централен буџет и буџети на фондови																																									
Вкупни финансиски приходи	169,356	179,673	188,505	203,822	189,554	218,021	16,761	18,844	21,501	57,106	21,745	16,890	20,572	59,207	21,225	19,308	21,739	62,272	21,838	18,958	23,704	64,500	243,085	19,268	18,749	27,991	66,009	21,207	22,294	21,639	65,140	22,594	22,005	21,728	66,326	26,865	24,128	28,677	79,669	277,144	
Вкупни буџетски расходи	185,407	196,561	200,071	217,445	243,421	256,906	20,220	22,241	21,316	63,777	19,753	20,647	22,483	62,883	21,051	20,564	26,694	68,009	22,108	26,456	35,363	83,927	278,596	20,681	23,003	25,849	69,533	30,183	24,814	30,202	85,199	22,007	22,249	70,313	24,370	27,518	41,633	93,521	318,566		
Вкупното салдо (годишна основа)	-16,051	-16,888	-11,566	-13,623	-53,867	-38,885	-3,459	-3,397	185	-6,671	-1,952	-3,757	-1,911	-3,676	-1,74	-956	-4,955	-5,737	-270	-7,498	-11,659	-19,427	-35,511	-1,413	-4,254	2,142	-3,524	-8,976	-2,520	-8,563	-20,059	-3,464	-3	-521	-3,987	2,495	-3,390	-12,956	-13,852	-41,422	
Вкупното салдо (% од БДП) ¹⁸	-2.7	-2.7	-1.8	-2.0	-8.0	-5.3	-0.4	-0.4	0.0	-0.8	0.2	-0.5	-0.2	-0.5	0.0	-0.1	-0.6	-0.7	0.0	-0.9	-1.5	-2.4	-4.4	-0.2	-0.5	0.2	-0.4	-1.0	-0.3	-1.0	-2.3	-0.4	0.0	-0.1	-0.5	0.3	-0.4	-1.5	-1.6	-4.8	
III. Финансни индикатори ¹⁹																																									
Парична маса (ММ), годишна стапка на раст	6.2	5.1	11.8	9.3	6.9	7.0	6.5	5.3	2.8	2.8	3.0	1.8	1.4	1.4	1.9	1.3	2.9	2.9	3.5	4.6	5.1	5.1	5.1	4.5	5.7	6.9	6.9	8.6	10.5	11.4	11.4	10.6	9.8	8.8	8.8	8.3	7.4	8.7	8.7	8.7	
Вкупни кредити, годишна стапка на раст	-0.1	5.4	7.3	6.0	4.7	8.3	8.4	8.9	9.8	9.8	10.0	9.9	10.0	10.0	9.7	9.7	9.9	9.9	10.1	9.6	9.4	9.4	9.4	8.5	7.7	6.6	6.6	6.3	6.5	6.5	6.5	5.8	6.4	5.8	5.8	5.3	5.2	5.1	5.1	5.1	
Вкупни кредити на население	7.0	9.2	10.3	10.5	8.0	7.8	7.8	7.8	7.9	7.9	7.8	8.0	7.7	7.7	7.6	7.7	7.6	7.6	7.5	7.5	7.3	7.3	7.3	7.4	7.2	6.8	6.8	6.7	6.5	6.4	6.4	6.4	6.4	6.3	6.5	6.7	6.7	6.7			
Вкупни кредити на претпријатија	-5.3	2.3	4.5	1.9	1.1	8.7	9.0	10.0	11.9	11.9	12.3	11.9	12.4	12.4	12.1	11.5	12.6	12.6	12.9	12.1	11.5	11.5	11.5	9.7	8.2	6.2	6.2	5.9	6.5	6.5	6.5	5.0	5.8	5.1	5.1	4.1	3.8	3.3	3.3	3.3	
Вкупни депозити (со депозитни пари), годишна стапка на раст ¹⁷	6.1	5.0	12.1	9.0	5.7	7.5	7.2	5.8	3.2	3.2	3.4	2.1	1.5	1.5	2.0	1.4	3.2	3.2	4.1	4.9	4.9	4.9	4.9	4.5	5.9	6.9	6.9	8.7	10.7	11.6	11.6	11.2	10.2	9.0	9.0	8.3	7.4	9.1	9.1	9.1	
Вкупни депозити на население	2.5	6.1	9.5	7.9	4.6	7.1	6.8	6.0	3.9	3.9	4.6	4.5	5.2	5.2	5.2	4.6	5.3	5.3	5.6	5.3	5.8	5.8	5.8	5.9	6.3	8.4	8.4	8.3	8.7	8.8	8.8	8.4	7.0	6.8	6.8	6.8	7.1	7.9	7.9	7.9	
Вкупни депозити на претпријатија	13.4	2.1	9.5	14.6	10.1	11.6	11.5	8.3	3.9	3.9	1.7	-1.6	-4.8	-4.8	-2.9	-3.8	0.4	0.4	1.5	4.3	3.7	3.7	3.7	2.6	5.7	5.9	5.9	12.0	17.8	19.7	19.7	18.9	19.0	15.7	15.7	14.1	9.8	13.2	13.2	13.2	
Каматни стапки ¹⁸																																									
Каматна стапка на БЗ (крај на месец/квартал/година)	3.75	3.25	2.50	2.25	1.50	1.25	1.25	1.25	1.25	1.25	1.50	1.75	2.00	2.00	2.50	2.50	3.00	3.00	3.50	4.25	4.75	4.75	4.75	4.75	5.25	5.50	5.50	5.50	5.75	6.00	6.00	6.00	6.15	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30		
Активни каматни стапки																																									
денарски	7.0	6.6	6.1	5.6	5.2	4.9	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.7	4.7	4.7	4.7	4.7	4.7	4.7	4.6	5.1	5.1	5.2	5.1	5.2	5.3	5.2	5.6	5.7	5.7	5.8	5.8	5.8	5.8	5.8			
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	5.7	5.3	4.9	4.6	4.3	4.1	4.0	4.0	4.0	4.0	3.9	3.9	3.9	3.9	4.0	4.0	4.0	4.0	4.1	4.1	4.1	4.1	4.0	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	5.3	5.3	5.2	5.3	5.2	5.2	5.2	5.2		
Пасивни каматни стапки																																									
денарски	2.5	2.2	2.0	1.9	1.5	1.5	1.2	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0	1.1	1.2	1.3	1.2	1.1	1.3	1.4	1.5	1.4	1.6	1.6	1.8	1.7	1.9	2.0	2.0	2.0	2.1	2.2	2.2			
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	1.0	0.9	0.8	0.8	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.6	0.5	0.4	0.6	0.7	0.8	0.7	0.9	0.9	1.0	0.9	1.1	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3				
IV. Надворешен сектор индикатори																																									
Биланс на тековна сметка (во милиони ЕУР)	-252.5	-78.3	22.38	-334.7	-318.0	-329.0	-3.1	-254.3	-134.4	-391.8	-165.7	-68.5	-2.8	-236.9	79.8	61.7	-35.6	105.9	-71.9	-34.0	-168.7	-274.6	-797.4	-14.6	19.9	94.6	99.9	-92.2	25.2	-50.5	-117.5	130.3	29.1	99.5	258.9						
Биланс на тековна сметка (% од БДП) ¹⁹	-7.86	-2.62	0.21	-3.0	-2.9	-2.8	0.0	-2.0	-1.0	-3.0	-1.3	-0.5	0.0	-1.8	0.6	-0.3	-0.3	0.8	-0.6	-0.3	-0.3	-1.3	-2.1	-6.1	-0.1	0.1	0.7	0.7	-0.7	-0.4	-0.8	0.9	0.2	0.7	1.8						
Трговски биланс (во милиони ЕУР) ²⁰	-1786.2	-181.8	-1811.4	-2007.7	-1816.6	-2715.7	-262.7	-312.3	-324.8	-899.8	-404.6	-315.8	-259.6	-980.0	-269.4	-350.8	-342.1	-962.3	-333.9	-283.8	-363.6	-981.3	-3823.4	-228.1	-196.1	-209.3	-633.5	-195.6	-215.2	-241.9	-652.6	-201.4	-309.6	-210.4	-721.4	-277.5	-238.5				
Трговски биланс (% од БДП) ²⁰	-18.0	-18.1	-16.9	-17.8	-16.7	-22.9	-2.2	-2.4	-2.5	-69.31	-3.1	-2.4	-2.0	-7.5	-2.1	-2.2	-2.6	-7.4	-2.6	-2.2	-2.8	-7.5	-28.3	-12.3	-11.6	-1.4	-1.5	-4.5	-1.4	-1.5	-1.7	-4.6	-1.4	-2.2	-1.5	-5.1	-2.0	-1.7			
Увоз (во милиони ЕУР)	-6,176.5	-6,849.9	-7,676.3	-8441.0	-7,594.5	-9,638.3	-808.8	-982.7	-1,047.7	-2839.1	-1,087.3	-1,050.0	-																												

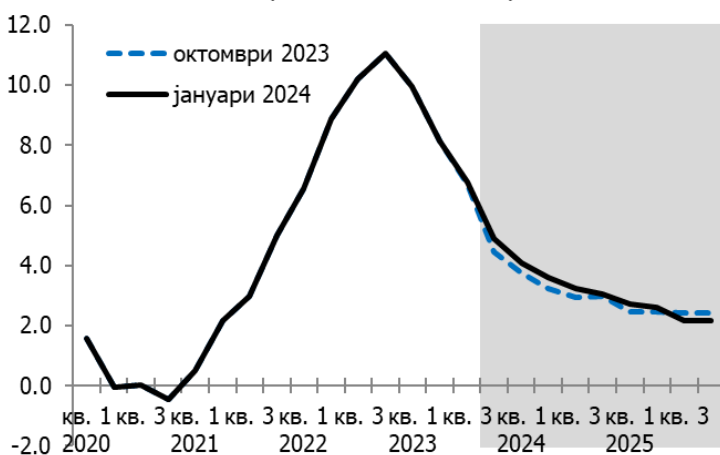
Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Во поглед на **странската побарувачка**, оцените за растот се речиси непроменети за целиот период на проекциите (2023 – 2025).

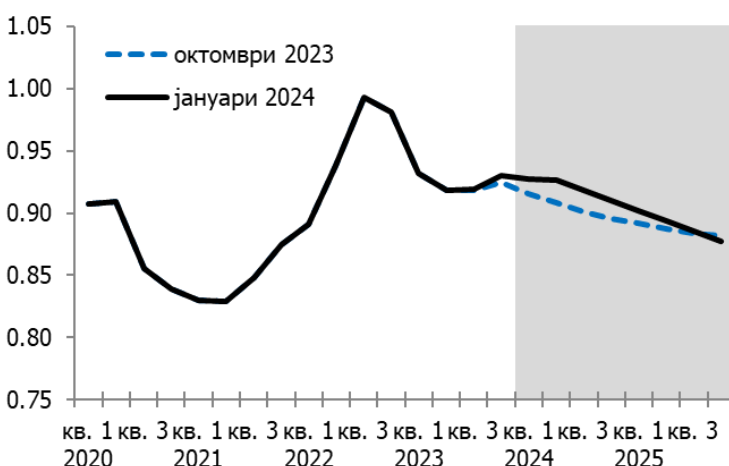
Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Мали нагорни корекции кај **странската ефективна инфлација** за 2023 и 2024 година (при очекувањата за малку повисок ценовен раст во Србија во 2023 и Полска во 2024 година²) и мала надолна корекција за 2025 година.

Курс евро/САД-долар

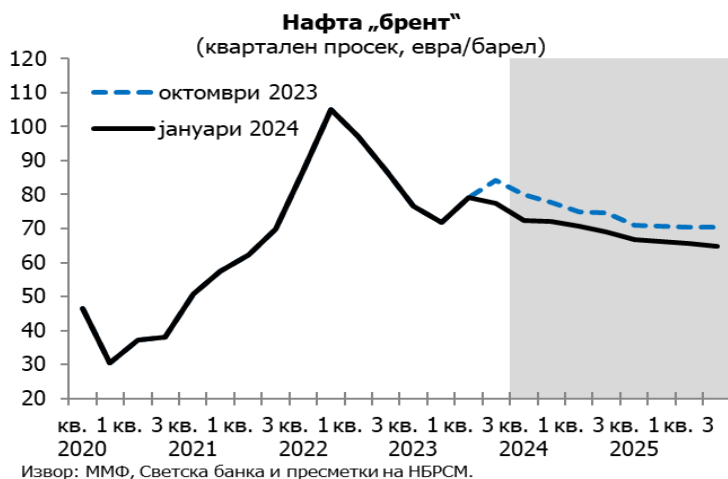

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Остварената депрецијација на **САД-доларот во однос на еврото** за 2023 година е во согласност со октомвриските проекции...

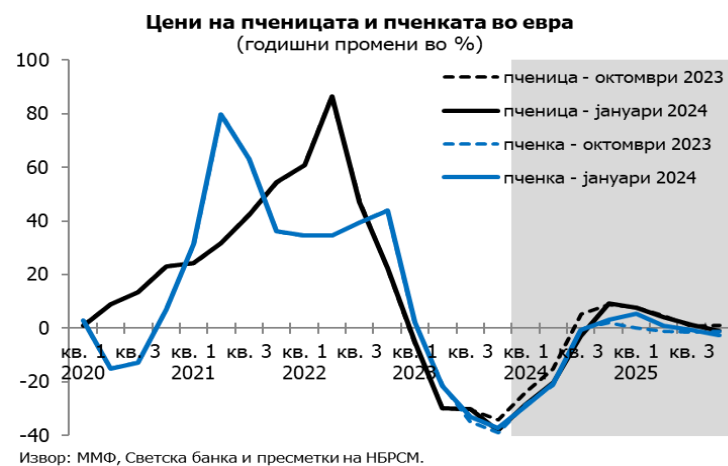
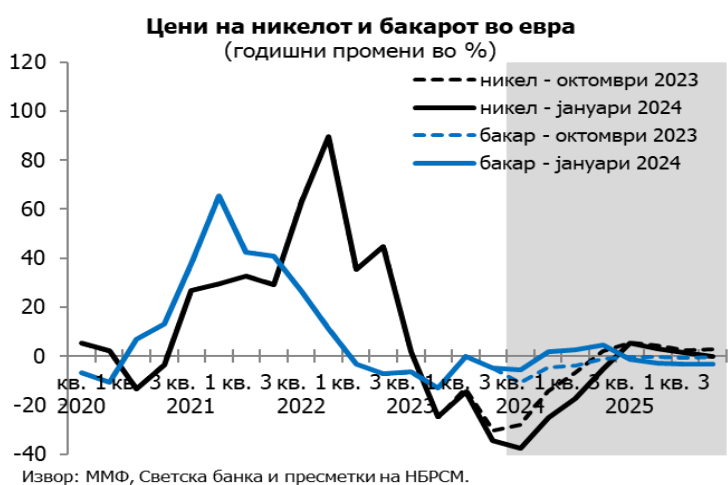
...при што и во наредните две години се очекува натамошно ослабување на вредноста на САД-доларот во однос на еврото, но во просек минимално послабо од проектираното во октомври.

² Инфлацијата во Србија и Полска е коригирана за промените во девизниот курс.

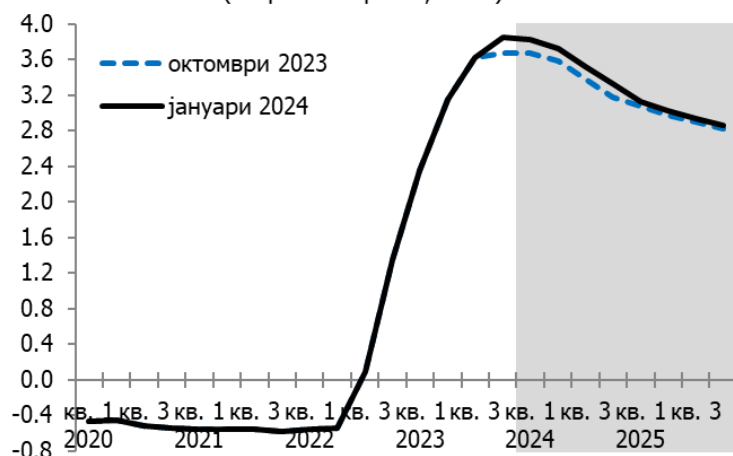
Малку посилен пад на цените на примарните производи во 2023 година во споредба со октомвриските очекувања...

...и претежно надолни ревизии на проекциите за 2024 и 2025 година³, како одраз на очекувањата за послаба побарувачка на нафта и метали, поради влошените глобални економски изгледи, како и на очекувањата за зголемено производство и повисоки глобални залихи на храна.

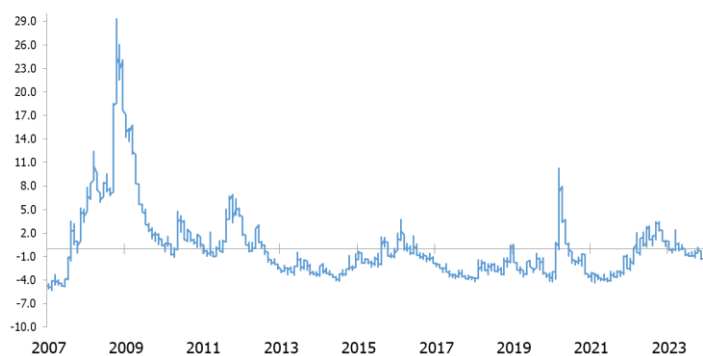
³ За анализата на цените на нафтата, металите и примарните прехранбени производи се користат разни извештаи на ММФ, Светската банка, ФАО, ОПЕК, ЕЦБ и на специјализирани меѓународни економски портали.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Индекс на финансиски стрес
(индекс)

Извор: „Канцеларијата за Финансиски Истражувања во рамки на Советот за надзор на финансиската стабилност на САД“

Остварувањето кај **едномесечниот ЕУРИБОР** за 2023 година е според очекувањата од октомври...

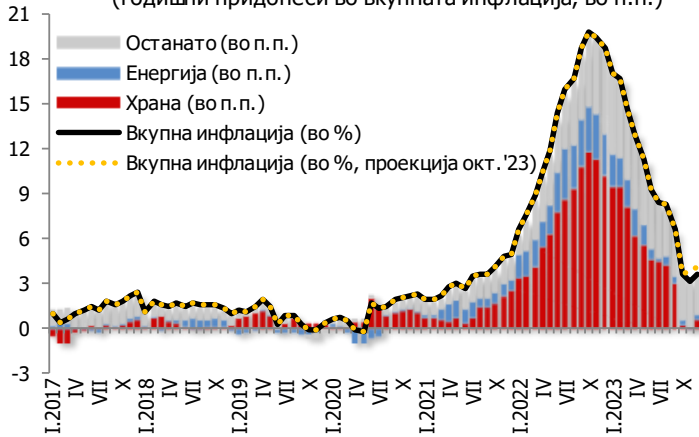
...а за наредните две години, се извршени мали нагорни корекции на оцените, но со натамошни очекувања за негово постепено опаѓање, во согласност со очекувањата за намалување на каматните стапки од страна на ЕЦБ во втората половина од тековната година.

Показателот за глобалниот финансиски стрес⁴ и натаму упатува на мала променливост на финансиските пазари.

⁴ Индексот КФИ ИФС (англ. OFR FSI) го мери системскиот финансиски стрес – нарушувањата во нормалното функционирање на финансиските пазари. Тој е составен од 33 променливи на финансискиот пазар, групирани во пет категории показатели: кредит, вреднување на капиталот, финансирање, сигурни/безризични средства и нестабилност. Вредноста на индексот на даден ден претставува пондерирано просечно ниво на секоја променлива забележана на пазарот тој ден, во однос на неговата историска вредност, при што индексот е позитивен кога нивото на стрес е над просекот и негативен кога нивото на стрес е под просекот.

Стапка на инфлација

(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Инфлација и цени на храната и енергијата

(годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

Извор: ДЗС и НБРСМ.

Во декември 2023 година, домашните потрошувачки цени забележаа мал пораст од 0,2% на месечна основа (0,1% во ноември) главно поради сезонското зголемување на цените на воздушниот транспорт.

Цените на прехранбените производи се намалија за 0,2%, при пониски цени кај повеќето од категориите производи, а најмногу поради намалувањето на цените на овошјето, делумно поради сезонски ефекти.

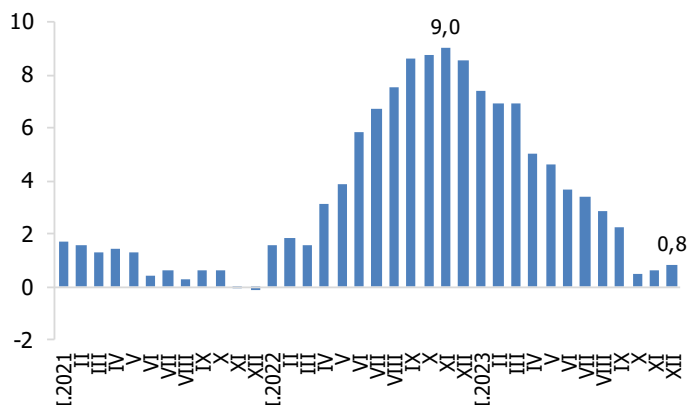
Цените на енергијата забележаа месечен пад од 0,7%, како резултат на падот на цените на нафтените деривати, во согласност со движењата на светските берзи.

Базичната инфлација на месечна основа изнесува 0,8%, пред сè поради сезонското зголемување на цените на воздушниот сообраќај.

Годишната стапка на инфлација во декември бележи умерено забрзување и изнесува 3,6% (3,1% во ноември). Ова се должи на споредбената основа кај цените на храната⁵ и енергентите, коишто посилно забавија во декември минатата година под влијание на мерките коишто се однесуваа на електричната енергија за домашните производители на прехранбени производи и на посилниот пад на цените на нафтените деривати во тој период, додека придонесот на базичната компонента бележи забавување.

⁵ Владата на РСМ, на 19 септември, донесе одлука за намалување на цените на производите во рамки на 24 категории од пекарската, млечната, месната индустрија и земјоделството од најмалку 10% во однос на цената којашто ја имале на 1 август 2023 година и замрзнување на тоа ниво ([врска](#)). Исто така, на 26 септември, Владата со посебна одлука пропиша највисока трговска (профитна) маржа во трговијата со свежо овошје и свеж зеленчук во вкупен износ до 10% во трговијата на големо и до 15% во трговијата на мало ([врска](#)). Овие одлуки првично важеа до ноември 2023 година, потоа нивната примена беше продолжена до крајот на 2023 година ([врска](#)), а дополнително и заклучно со јануари 2024 година ([врска](#)). На 28 септември, Владата донесе одлука за укинување на увозните давачки за увоз на агруми, којашто важеше заклучно со 31 декември 2023 година, како и одлука за намалување на увозните давачки при увоз на свеж зеленчук, со важност до февруари 2024 година ([врска](#)). Спротивно влијание имаше владината одлука за покачување на повластената стапка на ДДВ од 5% на 10% на дел од прехранбените производи, донесена на 28 септември првично ([врска](#)), со измени на одлуката од 10 октомври ([врска](#)).

Распон помеѓу домашната инфлација и инфлацијата во еврозоната (во п.п.)

Извор: Државен завод за статистика и Еуростат.

Распонот во однос на вкупната и базичната инфлацијата во еврозоната се задржа на ниско ниво и во декември, во услови на слично забрзување во земјата и во еврозоната.

Очекувања на потрошувачите за промените во цените во наредните 12 месеци (биланси на одговори)

Извор: Европска комисија.

Очекувањата на потрошувачите⁶ дадени во декемвриските анкети за движењето на цените во следниот период се поповолни во споредба со ноември.

Инфлациски очекувања на раководителите на претпријатијата за наредните 3 месеци (биланси на одговори)

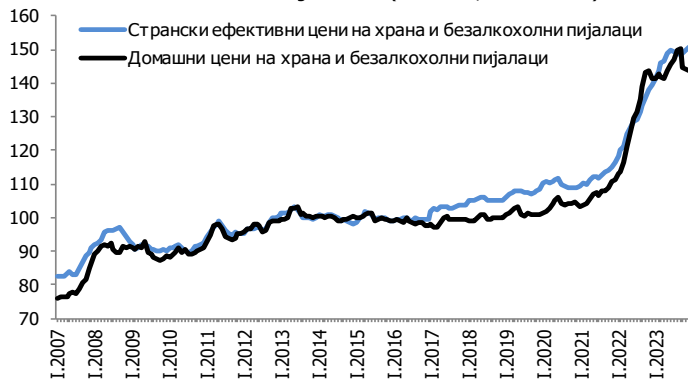
Извор: Европска комисија.

Во однос на **корпоративниот сектор**⁷, очекувањата за движењето на цените во наредниот период се поповолни во преработувачката индустријата и трговијата на мало, а понеповолни во градежништвото и услужниот сектор.

⁶ Анкета на Европската комисија за потрошувачкиот оптимизам од декември 2023 година, врз основа на прашањето за „очекувања на потрошувачите за промените во цените во наредните 12 месеци“.

⁷ Анкети за деловните тенденции на Европската комисија во индустријата, трговијата на мало, градежништвото и во услужниот сектор.

Странски ефективни* и домашни цени на храна и безалкохолни пијалаци (индекси, 2015=100)

* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондеризиран збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на Северна Македонија во доменот на увозот на храна.

Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРСМ.

Годишната стапка на инфлација остварена во декември е малку пониска од стапката во октомврискиот циклус проекции. За целата 2023 година, просечната годишна стапка на инфлација е во согласност со очекувањата и изнесува 9,4% (9,5% според октомвриската проекција).

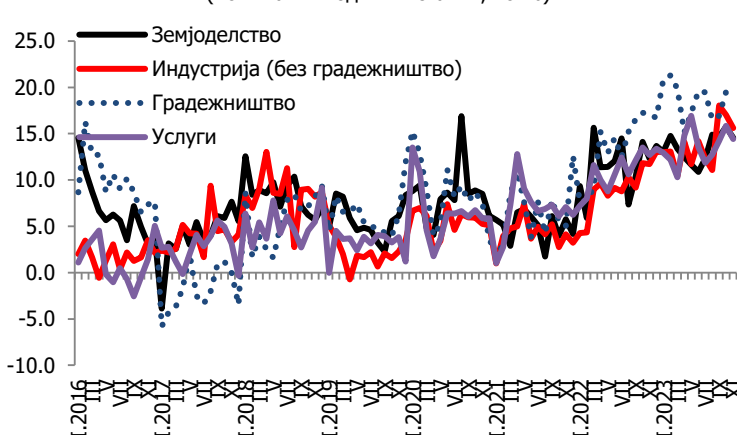
Ревизиите на очекуваните движења на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата за 2024 година се главно во надолна насока. Притоа, сè уште е голема неизвесноста околу идната динамика на цените на примарните производи на берзите.

Просечна исплатена плата (годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори (номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Во периодот октомври – ноември 2023 година **номиналната просечна нето-плата** бележи натамошен годишен раст, што претставува забрзување во однос на растот забележан во третиот квартал...

...при поголемо забрзување на растот кај „дејностите на здравствена и социјална заштита“, „јавната управа и одбрана; задолжителното социјално осигурување“, „финансиските дејности и дејностите на осигурување“, „дејностите во врска со недвижен имот“ „снабдувањето со електрична енергија, гас, пареа и климатизација“ и „снабдувањето со вода“.

Во овој период забрзува и растот на **реалната нето-плата**, во согласност со забрзувањето на номиналниот раст на платите и забавувањето на инфлацијата.

Остварената номинална и реална годишна промена на платите во периодот октомври – ноември 2023 година е малку повисока во споредба со стапките очекувани за четвртиот квартал во рамките на октомвриската проекција.

Високофреквентните податоци на страната на понудата и побарувачката коишто се расположливи за периодот октомври – ноември 2023 година главно упатуваат на забрзување на растот на економската активност во четвртиот квартал од годината.

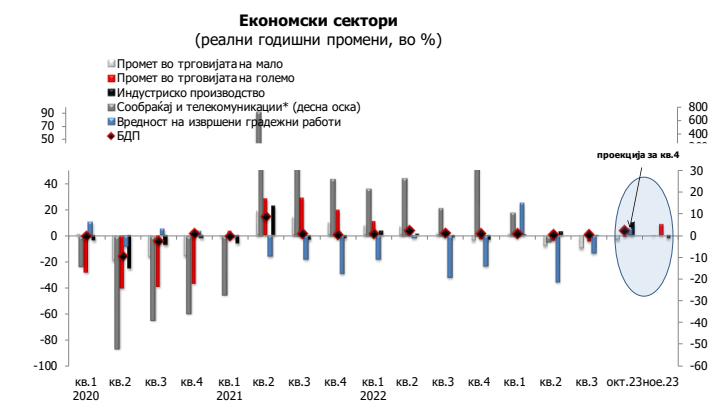
Резултатите од анкетните истражувања за четвртиот квартал од 2023 година упатуваат на поповолни согледувања во однос на четвртиот квартал од 2022 година, додека во однос на претходниот квартал се малку понеповолни⁸.

Во периодот октомври – ноември, **прометот во вкупната трговија** бележи мал реален раст на годишна основа, наспроти падот во претходниот квартал...

...во целост како резултат на растот кај трговијата на големо, додека трговијата на мало и трговијата со моторни возила бележат пад.

Во периодот октомври – ноември **индустриското производство** бележи солиден реален раст на годишна основа, наспроти малиот пад во претходниот квартал...

...најмногу како резултат на растот на преработувачката индустрија (пред сè на производството на прехранбени производи, моторни возила, како и поправка и инсталирање машини и опрема), а позитивен

* Прост просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникации.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

ИНДУСТРИСКО ПРОИЗВОДСТВО И ОСТАНАТИ ЕКОНОМСКИ ДЕЈНОСТИ	2020				2021				2022				2023			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	окт. ное.
реални годишни промени во %																
Бруто домашен производ	-0.3	-15.4	-4.3	1.3	0.1	14.5	1.4	1.2	1.7	4.0	1.8	1.5	1.5	1.1	1.2	-
Индустриско производство	-3.7	-25.0	-7.5	-2.3	-6.1	22.3	-3.5	-2.3	3.4	1.3	-1.8	-3.4	0.1	2.7	-0.6	9.9 -2.3
Извршени градежни работи	6.3	-5.1	3.0	2.3	-1.1	-9.6	-10.8	-17.5	-11.1	-1.2	-19.2	-14.0	14.7	-21.2	-8.4	3.2 -
Високоградба	-8.5	-20.4	17.9	-8.6	18.5	5.3	-20.2	-20.9	-26.0	15.2	-8.8	6.7	15.6	-19.7	-9.8	-35.8 -
Нискоградба	21.3	4.7	-6.2	11.1	-16.1	-16.9	-3.5	-15.2	5.1	-11.3	-25.9	-26.9	13.9	-22.3	-7.2	41.2 -
Промет во трговијата - Вкупно*	-16.7	-30.6	-26.1	-24.3	0.9	22.5	16.9	10.4	9.7	4.0	0.4	-2.7	3.7	-5.2	-6.3	-2.0 4.0
Промет во трговијата на мало*	1.0	-18.6	-15.7	-15.5	-1.3	18.3	13.9	10.0	7.6	6.7	1.9	-3.7	1.4	-8.1	-9.8	-3.3 -0.2
Промет во трговијата на големо*	-27.8	-40.1	-38.7	-36.3	3.7	27.9	28.4	19.6	11.0	2.4	-1.3	-3.0	3.8	-3.9	-4.4	-1.0 8.5

* Реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со деление на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот. Податоците за трговијата во 2020, 2021, 2022 и 2023 година се претходни податоци, додека податоците за БДП во 2021 и 2022 година се претходни, а за БДП во 2023 година се прелиминарни.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

⁸ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондериран просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги).

Индикатори за угостителството
(реални годишни промени)

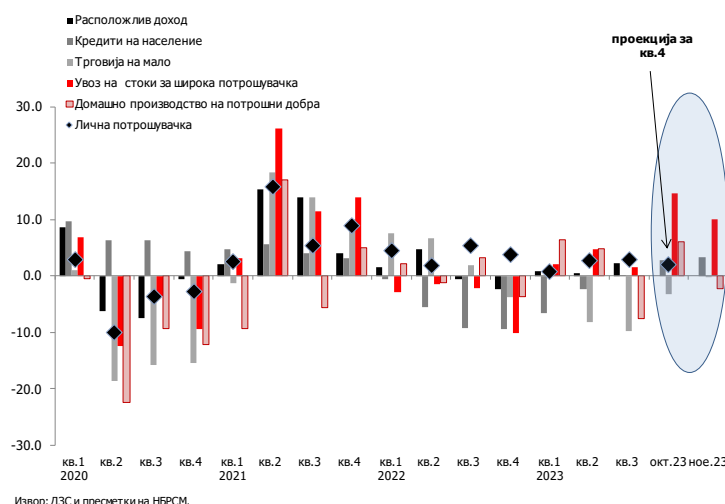

придонес се забележува и кај енергијата и рударството.

Во октомври **градежништвото** бележи реален раст на годишна основа, наспроти падот во претходниот квартал, како резултат на високиот раст на нискоградбата што е поврзано со јавните инфраструктурни проекти, додека кај високоградбата има силен пад.

Во периодот октомври – ноември се забележува раст на вкупниот број на туристи и ноќевања, а реалниот раст на годишна основа кај вкупниот промет во **угостителството** забрзува во октомври.

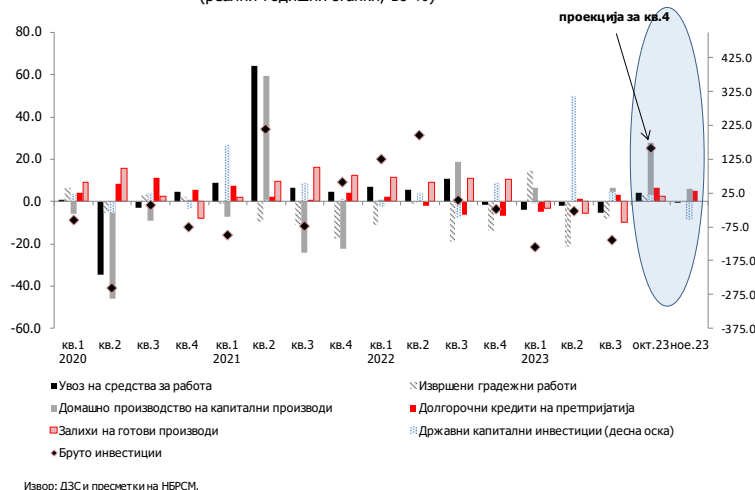
Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Расположливите податоци за движењата кај **личната потрошувачка** за периодот октомври – ноември 2023 година главно упатуваат на нејзин натамошен раст, при раст кај платите, пензиите, кредитите на население, увозот на стоки за широка потрошувачка и домашното производство на потрошни добра, додека мал пад се забележува кај трговијата на мало и бруто-приходите од ДДВ.

Во однос на високофреквентните податоци за **бруто-инвестициите**, движењата се главно во нагорна насока...

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

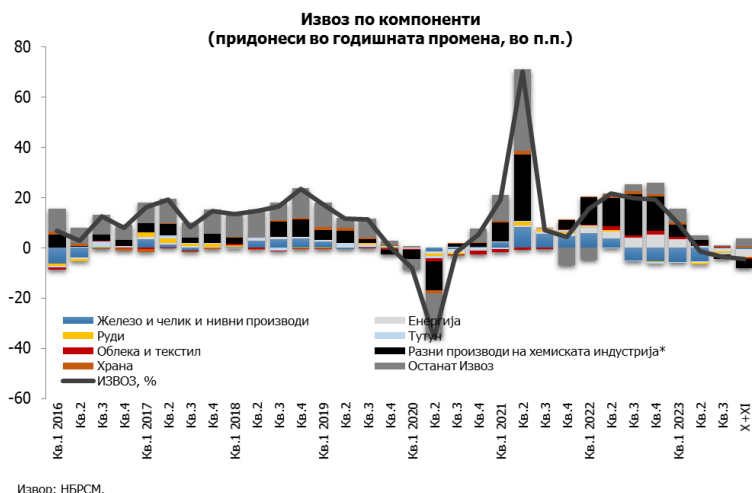

...при раст кај извршените градежни работи, вкупното индустриско производство, увозот на средства за работа, данокот на добивка, домашното производство на капитални производи, како и кредитната поддршка на претпријатијата, додека кај државните капитални инвестиции се забележува релативно висок пад.

Податоците за **надворешнотрговската размена** во периодот октомври – ноември 2023 година упатуваат на потенцијално стеснување на дефицитот во однос на истиот период од минатата година, при повисок номинален пад на увозот во однос на падот на извозот на стоки.

Буџетските остварувања во согласност со фискалните податоци за периодот октомври

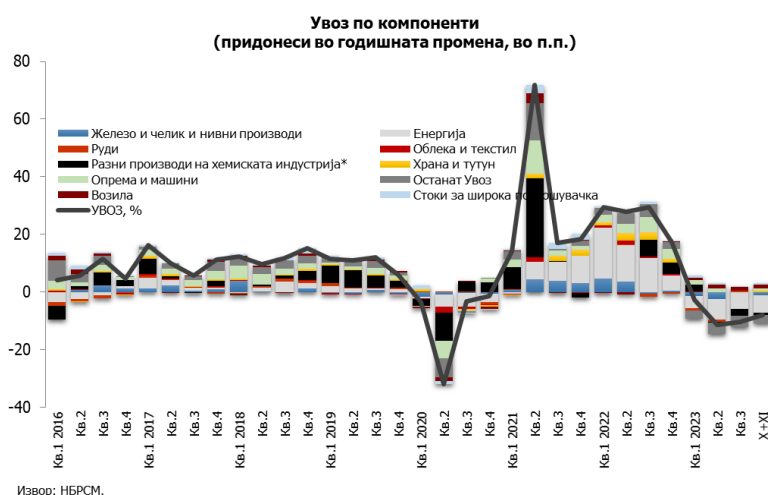
– ноември 2023 година упатуваат на реален
годишен раст на **јавната потрошувачка**.

Дефицитот во размената на стоки со странство во периодот октомври – ноември 2023 година се намали за 16,5% на годишна основа, под влијание на поизразениот пад на увозот од падот на извозот на стоки.

Извозот на стоки во периодот октомври – ноември 2023 година забележа пад од 4,6% на годишна основа, во најголем дел предизвикан од понискиот извоз на дел од производствените капацитети во странска сопственост од автомобилската индустрија како и од понискиот извоз на електрична енергија. Од друга страна, кај останатиот извоз има подобри остварувања и во овој период. Остварувањата кај извозот засега се малку подобри од очекувањата според октомвриската проекција.

Увозот на стоки во периодот октомври – ноември 2023 година забележа пад од 8,1% на годишна основа, што во најголем дел се должи на понискиот увоз на енергија, како и на понискиот увоз на дел од производствените капацитети во странска сопственост од автомобилската индустрија, соодветно на извозните остварувања. Во споредба со октомвриската проекција, остварениот увоз засега е понизок.

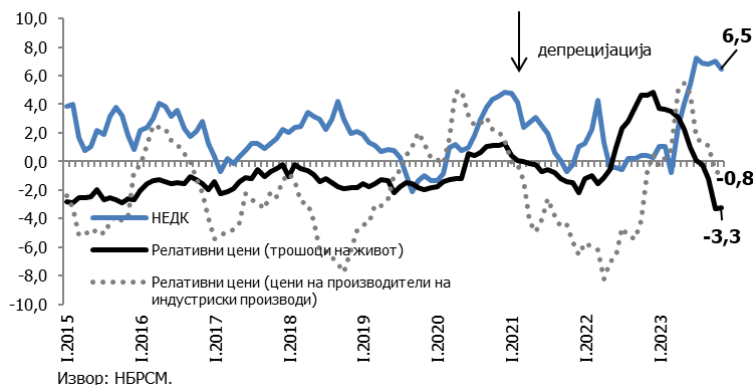

Трговскиот дефицит во периодот октомври – ноември 2023 година засега упатува на можност за остварување на малку понизок дефицит од очекувањата за четвртото тримесечје од годината, според октомвриската проекција.

Во ноември 2023 година, индексите на РЕДК забележаа апрецијација на годишна основа, под влијание на апрецијацијата на НЕДК (главно поради депрецијација на руската рубља и турската лира во однос на денарот), при пад на релативните трошоци на животот и на релативните цени на индустриски производи.

НЕДК и релативни цени
годишни стапки на промена, во %

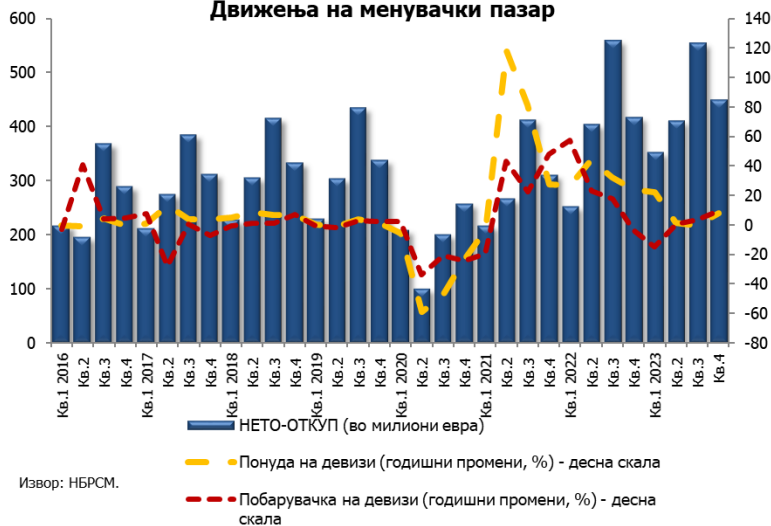

Кај индексите на РЕДК пресметани со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарните производи се забележани слични движења во овој период, но поумерени, при поумерена апрецијација на НЕДК (поради депрецијација на турската лира во однос на денарот).

РЕДК, без примарни производи
годишна стапка на промена, во %

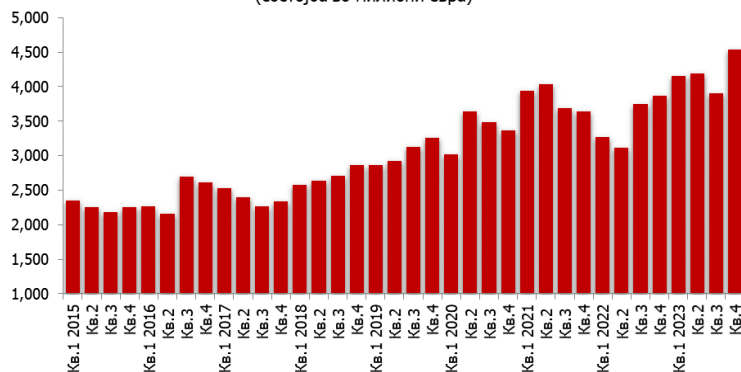

Движења на менувачки пазар

Нето-откупот на менувачкиот пазар во четвртиот квартал од 2023 година бележи зголемување во споредба со истиот период од минатата година и упатува на остварувања кај приватните трансфери коишто се повисоки од очекувањата за четвртиот квартал според октомвриската проекција.

Бруто девизни резерви
(состојба во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

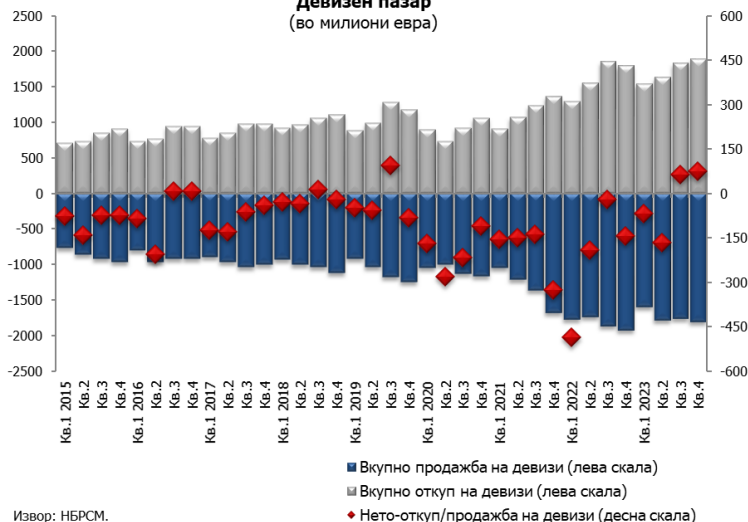
Состојбата на бруто девизните резерви на крајот на декември 2023 година изнесува 4.538,5 милиони евра и бележи зголемување во однос на крајот на третиот квартал од годината. Притоа, од аспект на факторите на промена, сите категории придонесуваат за растот на девизните резерви, но најмногу останатите трансакции во делот на управувањето со девизните резерви, како и остварениот нето-откуп при интервенциите на Народната банка на девизниот пазар.

Фактори на промена на девизните резерви во четвртиот квартал од 2023 година
(во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Девизен пазар
(во милиони евра)

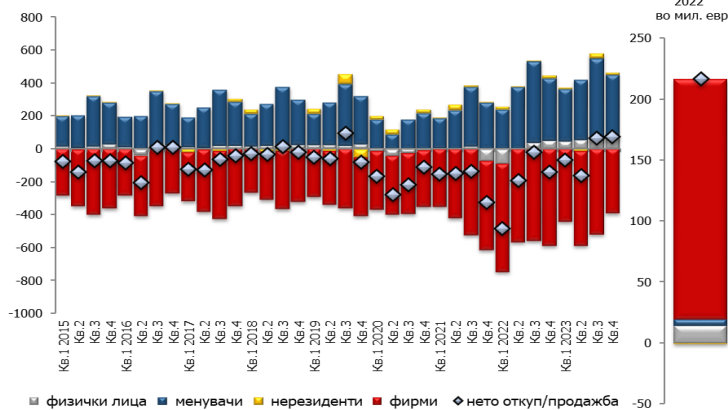

Извор: НБРСМ.

Во четвртиот квартал од 2023 година на девизниот пазар на банките е забележан нето-откуп на девизи, наспроти остварената нето-продажба во истиот период од претходната година, во услови на раст на понудата и истовремен пад на побарувачката на девизи.

Структура на девизен пазар,
(нето откуп/продажба, во милиони евра)

годишна
промена Кв.4
2023 - Кв.4
2022
во мил. евра

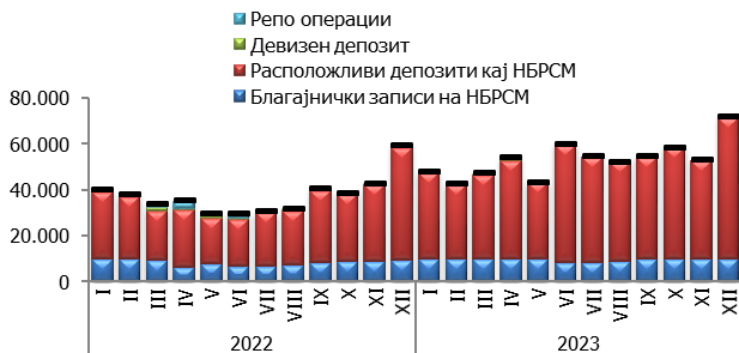

Извор: НБРСМ.

Секторската анализа покажува дека ваквите поместувања на девизниот пазар во најголем дел произлегуваат од пониската нето-продажба на фирмите.

Монетарни инструменти

(состојби на крај на месец, во милиони денари)

Состојбата на монетарните инструменти на крајот на декември 2023 година се зголеми во споредба со претходниот месец, што се должи на зголемениот износ на средствата на банките пласирани во расположливи депозити кај Народната банка.

Нивото на монетарните инструменти на крајот на декември е повисоко во споредба со нивото проектирано за крајот на четвртиот квартал од 2023 година, при повисока нето девизна актива на Народната банка и поголемо надолно отстапување кај вкупните депозити на државата. Исто така, остварувањата кај примарните пари на крајот на декември се под проектираните вредности според октомвриската проекција.

*Проекцијата за монетарните инструменти е без репо трансакции
Извор: НБРСМ

Вкупните депозити⁹ во финансискиот систем, на месечно ниво значително пораснаа во последниот месец од 2023 година, делумно поради сезонски фактори, но и исплатата на финансиската помош во рамките на мерките од државата кон приватниот сектор, забележувајќи раст на депозитите кај двата сектора (домаќинствата и претпријатијата) и пред сè на депозитите во домашна валута (со вклучени депозитни пари).

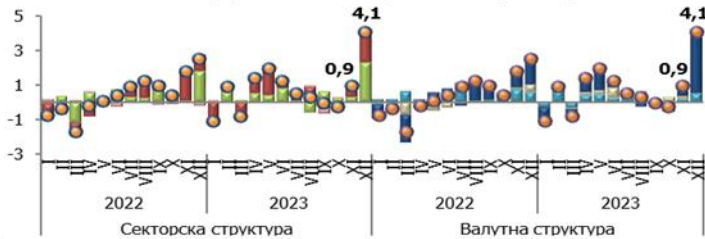
Вкупните депозити во периодот октомври – декември 2023 остварија прираст во однос на претходниот квартал, којшто е над очекувањата за четвртиот квартал според октомвриската проекција.

Годишната стапка на раст на вкупните депозити во декември 2023 година изнесува 9,1% и е над стапката од 8,4%

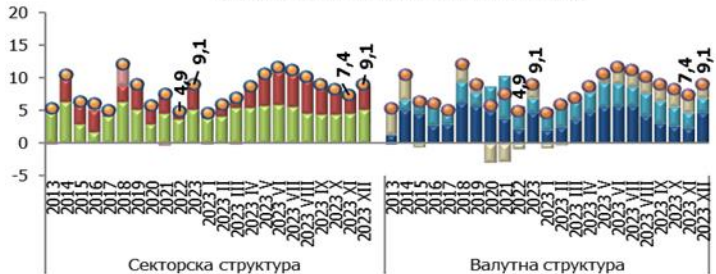
⁹ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspix.

Вкупни депозити

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

- Депозити на останати сектори*
- Депозити во странска валута
- Депозити на претпријатијата
- Депозити, месечни/годишни промени, во %
- Депозити во домашна валута
- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата
- Депозити, годишни промени, во %

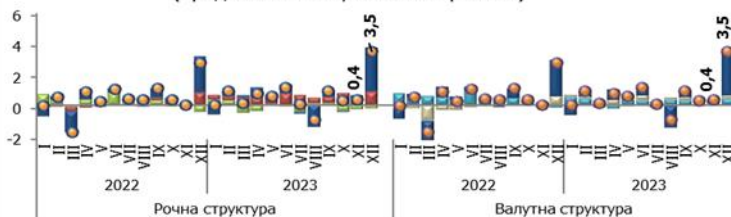
*Во депозитите на останати сектори се опфатени депозитите на останатите финансиски институции, депозитите на локалната самоуправа и депозитите на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата кај банките, како и денарските трансферабилни депозити на останатите финансиски институции и на локалната самоуправа кај Народната банка

проектирана за четвртиот квартал од 2023 година.

Во декември 2023 година е остварен позначителен месечен раст на **депозитите на домаќинствата**, при поизразен раст на депозитите во домашна валута, поради растот на депозитните пари, а забрзано растат и долгорочните депозити. На годишна основа, депозитите на домаќинствата во декември 2023 година бележат значително зголемување од 7,9%.

Депозити на домаќинства

(придонеси во п.п., месечни промени)

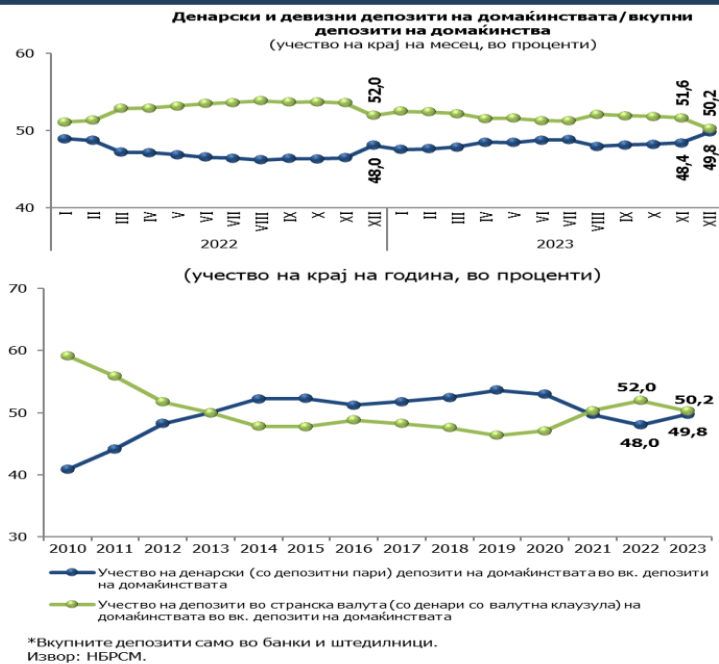
(придонеси во п.п., годишни промени)

- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата во домашна валута
- Депозити на домаќинствата во странска валута
- Долгорочни депозити на домаќинствата
- Краткорочни депозити на домаќинствата
- Депозити на домаќинствата, месечни/годишни промени, во %

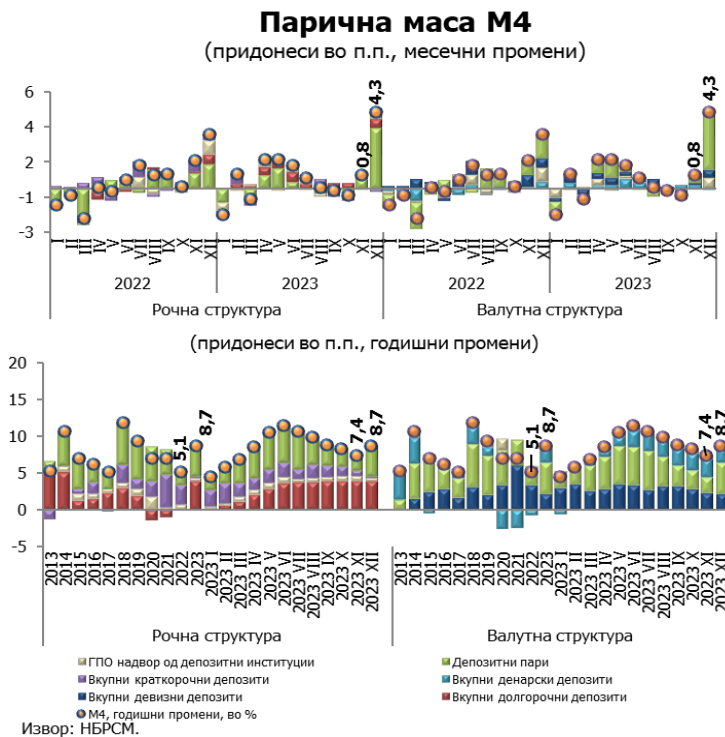
Придвижувањата во валутната структура на вкупните депозити на домаќинствата од декември 2022 година наваму се поволни и се одраз на постојаното јакнење на денаризацијата.

Извор: НБРСМ.

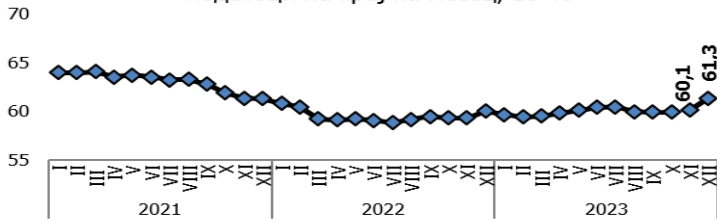
Паричната маса изразена преку најширокиот монетарен агрегат М4, во декември 2023 година, оствари значителен месечен раст од 4,3%, пред сè како резултат на растот кај депозитните пари и готовите пари во оптек. Од рочен аспект, има раст кај долгорочните депозити, додека од валутен аспект, девизните депозити бележат раст.

На годишно ниво, паричната маса во декември 2023 година забележа раст од 8,7%, што е над годишниот раст од 8,0% очекуван за четвртиот квартал од 2023 година, според октомвриската проекција.

Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4

податоци на крај на месец, во %

Учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса М4 во последниот месец од годината е поголемо во однос на претходниот месец и е над проектираната вредност....

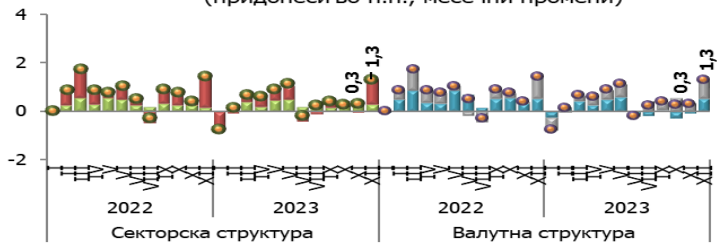
податоци на крај на година, во %

Извор: НБРСМ.

Вкупни кредити

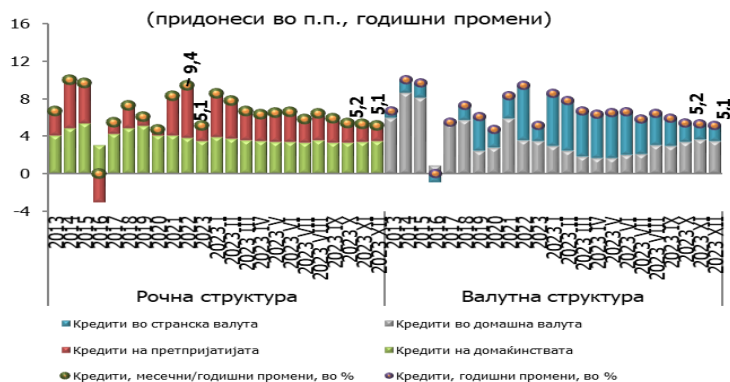
(придонеси во п.п., месечни промени)

Вкупните кредити во декември забележаа позначителен месечен раст од 1,3%.

Во периодот октомври – декември 2023 година, прирастот кај вкупните кредити во однос на претходниот квартал е понизок од очекувањата според октомвриската проекција.

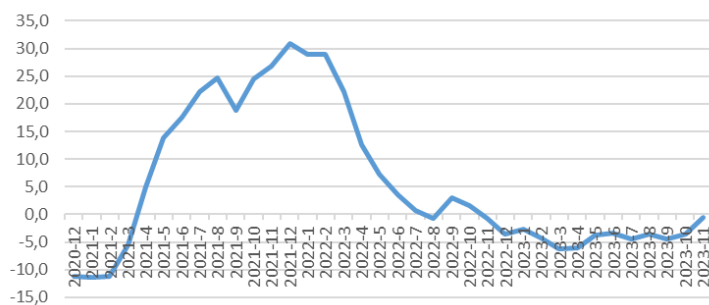
(придонеси во п.п., годишни промени)

Годишната стапка на раст на вкупните кредити во декември изнесува 5,1% и е под годишниот раст од 5,7% проектиран за четвртиот квартал на 2023 година, според октомвриската проекција.

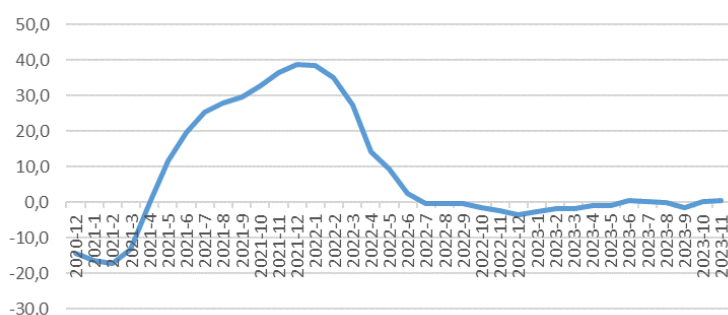
Извор: НБРСМ.

Новоодобрени кредити на приватен сектор, 12М подвижен просек, годишни стапки на раст

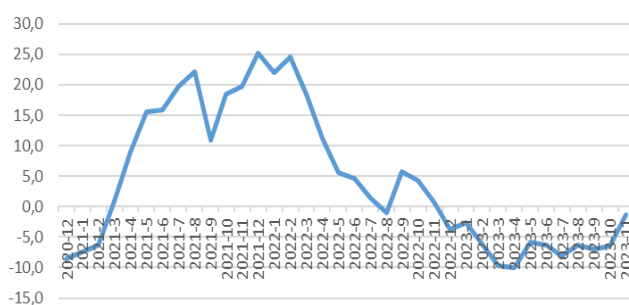

Износот на вкупните нови кредити одобрени на приватниот сектор во последните 12 месеци, заклучно со ноември е понизок на годишна основа, во просек, под влијание на кредитирањето на корпоративниот сектор, при намалени ликвидносни потреби оваа година, додека кај домаќинствата има мал годишен раст.

Новоодобрени кредити на домаќинства, 12М подвижен просек, годишни стапки на раст

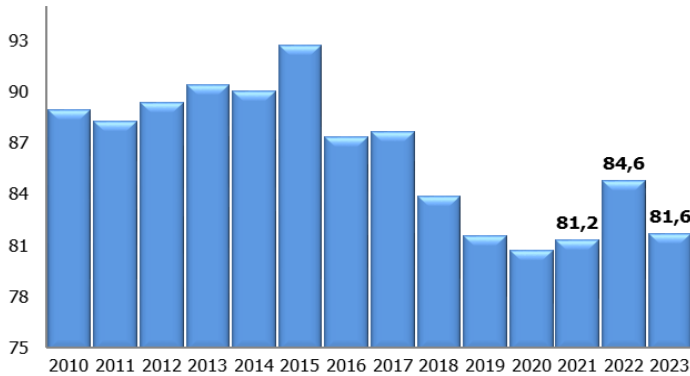
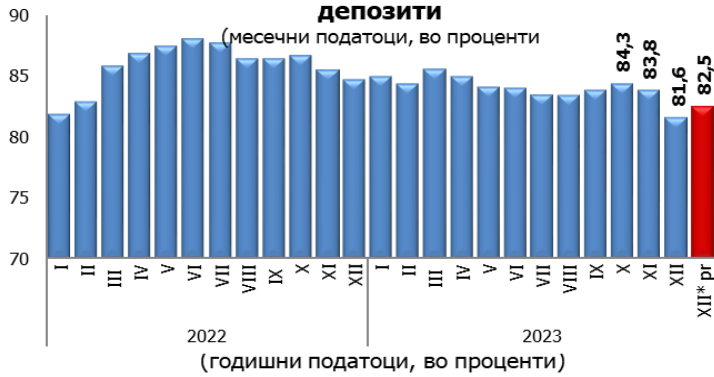

Новоодобрени кредити на претпријатија, 12М подвижен просек, годишни стапки на раст

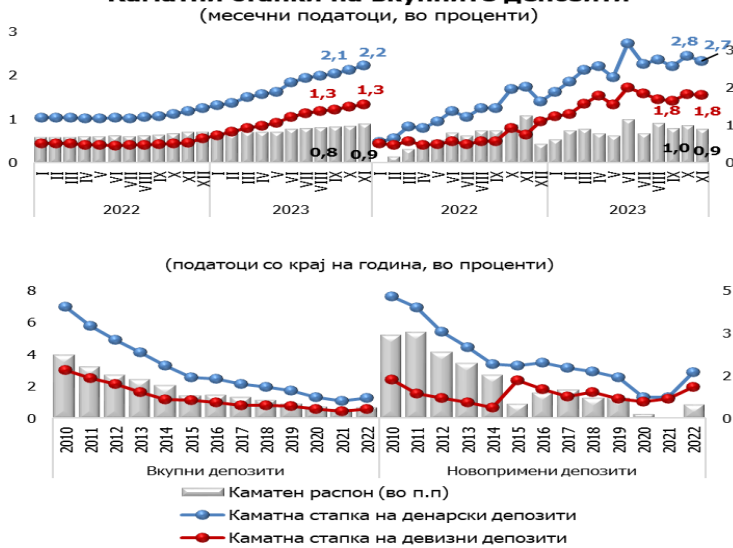
Искористеноста на депозитниот потенцијал за кредитирање на приватниот сектор е умерено намалена во декември и е под вредноста на овој показател проектирана за крајот на четвртиот квартал од 2023 година, според октомвриската проекција.

Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити

Извор: НБРСМ.

Каматни стапки на вкупните депозити

Извор: НБРСМ

Во ноември 2023 година **каматните стапки на вкупните денарски депозити**¹⁰ се придвижија нагоре, при непроменети каматни стапки на вкупните девизни депозити, што придонесе за поголем каматен распон. Минимално надолно придвижување на каматните стапки во овој месец има кај **новопримените вкупни денарски депозити**¹¹, при непроменети каматни стапки на новопримените девизни депозити, што го намали каматниот распон за 0,1 п.п.

¹⁰ Податоците за каматните стапки се во согласност со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

¹¹ Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата

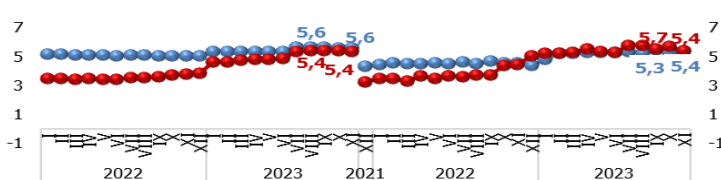

■ Каматен распон (во п.п)
—●— Каматна стапка на денарски депозити
—●— Каматна стапка на девизни депозити

Извор: НБРСМ

Сосем исти движења во ноември се забележуваат и кај соодветните каматни стапки кај секторот „домаќинства“.

Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

Во ноември 2023 година, каматните стапки на **вкупните кредити на домаќинствата и вкупните кредити на претпријатијата се непроменети во однос на претходниот месец**. Мал раст бележат каматните стапки на **новоодобрените кредити**¹² на домаќинствата, додека кај претпријатијата промената е надолна.

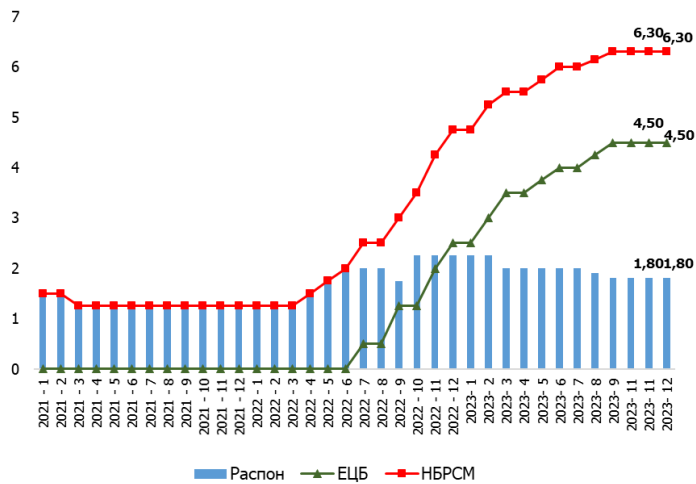

—●— Каматна стапка на кредити на домаќинства
—●— Каматна стапка на кредити на претпријатија

Извор: НБРСМ

¹² Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрените кредити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

Основни каматни стапки на НБРСМ и ЕЦБ (во %) и нивен
распон (во п.п.)

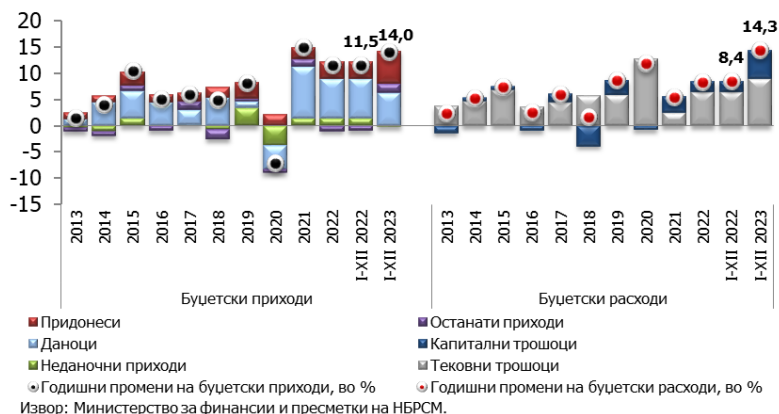

Распонот во основните каматни стапки на Народната банка и на Европската централна банка е стабилен и непроменет.

Буџетски приходи и расходи (придонеси во годишна промена, во п.п.)

Во декември 2023 година, приходите во буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите) остварија забрзан раст, при високи даночни приходи, додека растот на буџетските расходи е малку поумерен.

Во периодот јануари – декември 2023 година, вкупните буџетски приходи се повисоки за 14,0% во споредба со истиот период од претходната година, додека вкупните буџетски расходи се повисоки за 14,3%...

Реализација на Буџетот, по категории (централен буџет и фондови), во проценти од годишниот план

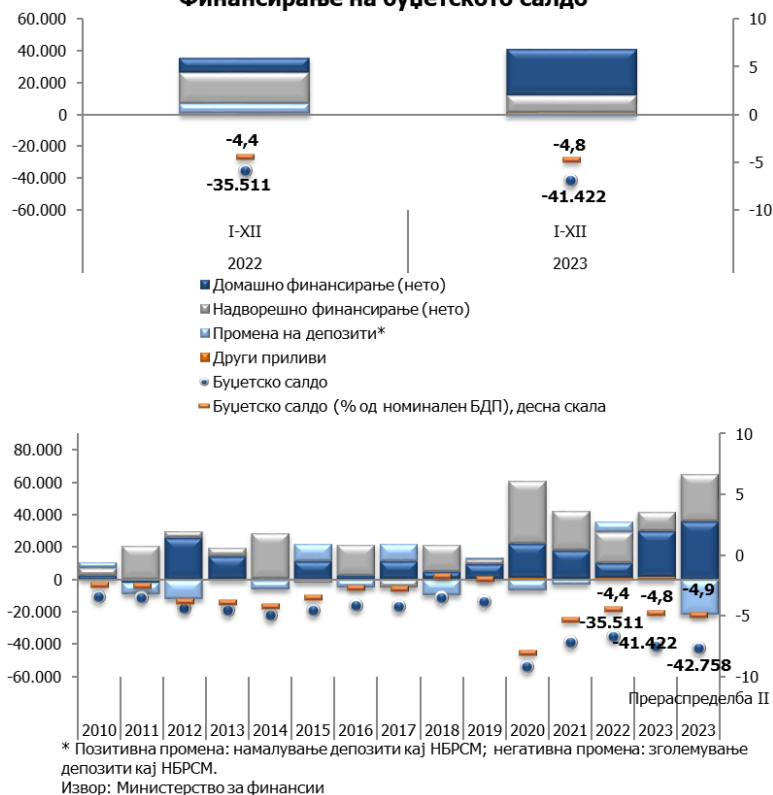

... а остварениот буџетски дефицит во износ од 41.422 милиона денари претставува 96,9% од дефицитот планиран за 2023 година во согласност со втората прераспределба на средства во Буџетот¹³.

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

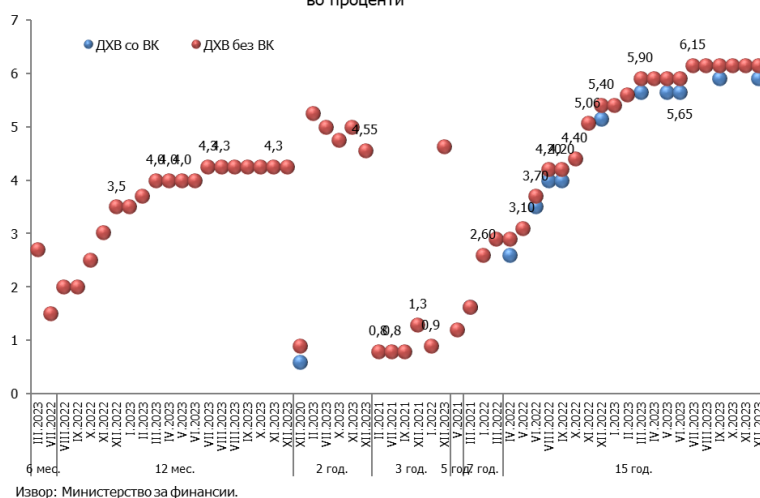
¹³ „Службен весник на РСМ“ бр. 264 од 13.12.2023 година.

Финансирање на буџетското салдо

Буџетското салдо е финансирано преку нето-задолжувањето на државата на домашниот¹⁴ и на странскиот¹⁵ пазар, при мал раст на средствата на депозитите на државата во Народната банка.

Каматни стапки на државни хартии од вредност во проценти

Во декември 2023 година, на редовните аукции, Министерството за финансии ги задржа истите каматни стапки на новоиздадените државни записи и на петнаесетгодишните државни обврзници со и без валутна клаузула. Исто, каматната стапка на издадените двегодишни обврзници изнесува 4,55%, а по подолг период повторно беа издадени тригодишни државни обврзници без валутна клаузула со просечна пондерирана каматна стапка од 4,63%.

¹⁴ Во јули, беше издадена првата граѓанска обврзница во износ од 1.448 милиони денари по каматна стапка од 5% и рок на достасување од две години и втора граѓанска обврзница во ноември во износ од 1.085 милиони денари по каматна стапка од 5% и рок на достасување од две години. Исто така, во октомври беше издадена првата зелена обврзница во износ од 600 милиони денари и каматна стапка од 4,75% и рок на достасување од две години.

¹⁵ Во март, беше издадена деветтата еврообврзница во износ од 500 милиони евра, по купонска камата од 6,96% и рок на достасување од четири години. Во јули, беше целосно исплатена еврообврзницата издадена во јули 2016 година, во износ од 450 милиони евра, на 7 години и со каматна стапка од 5,625%. Во декември се добиени следниве заеми: од Светската банка во износ од околу 94 милиони евра, од ОПЕК во износ од околу 50 милиони евра и од банката КФВ од околу 90 милиони евра.

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

	2020				2021				2022				2023				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	окт.	ное.
	реални годишни промени во %																
Промет во трговија на мало*	1.0	-18.6	-15.7	-15.5	-1.3	18.3	13.9	10.0	7.6	6.7	1.9	-3.7	1.4	-8.1	-9.8	-3.3	-0.2
Бруто приходи од ДДВ*	1.8	-20.0	-10.8	-4.2	2.9	36.6	21.1	20.6	29.2	9.5	3.7	-7.7	-15.0	-9.5	-10.7	-5.5	3.3
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	6.9	-12.4	-3.6	-9.4	3.2	26.2	11.4	13.9	-2.9	-1.5	-2.2	-10.1	2.0	4.8	1.5	14.5	10.0
Домашно производство на потрошни добра	-0.5	-22.4	-9.3	-12.1	-9.4	17.1	-5.6	5.1	2.2	-1.2	3.3	-3.6	6.4	4.9	-7.5	6.1	-2.3
Кредити на население*	9.7	6.3	6.2	4.5	4.7	5.7	4.0	3.2	-0.5	-5.6	-9.2	-9.3	-6.6	-2.4	0.0	2.9	3.4
Просечна нето-плата*	10.0	4.6	7.0	4.7	2.0	5.7	1.1	0.7	0.0	-1.7	-4.6	-4.6	-2.8	3.6	6.6	13.3	-
Приватни нето-трансфери*	-2.0	-38.0	-34.9	-10.2	9.5	66.5	55.5	14.2	9.8	24.1	11.8	5.1	11.3	-8.4	-10.5	-	-
Пензии*	5.7	6.2	5.3	5.4	2.3	0.3	0.0	-1.8	-3.4	-1.0	-10.4	-4.9	-2.5	1.3	9.9	12.0	12.2

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ

	2020				2021				2022				2023				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	окт.	ное.
	реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари																
Увоз на средства за работа*	1.0	-34.5	-3.0	4.4	8.9	64.2	6.5	4.7	6.8	5.5	10.8	-1.4	-3.8	-1.9	-5.4	4.1	0.0
Извршени градежни работи**	6.3	-5.1	3.0	2.3	-1.1	-9.6	-10.8	-17.5	-11.1	-1.2	-19.2	-14.0	14.7	-21.2	-8.4	3.2	-
Домашно производство на капитални производи	-5.7	-46.0	-9.0	1.0	-7.3	59.6	-24.3	-22.3	0.9	3.3	18.6	3.7	6.7	8.2	6.7	27.5	6.2
Државни капитални инвестиции*	23.8	-34.4	26.0	-20.7	166.5	3.7	56.2	9.3	-16.4	25.0	-47.4	55.6	-6.8	312.9	29.1	21.2	-54.2
Директни инвестиции***	4668.1	-2737.5	-6616.2	-10681.2	-10610.7	15231.4	1550.0	9560.3	8793.1	-5805.2	9715.3	239.9	592.0	-2571.4	-8512.4	-	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	4.1	8.2	11.5	5.8	7.3	2.5	0.7	3.9	2.2	-2.2	-6.5	-6.7	-5.0	1.2	3.4	6.4	5.3
Залихи на готови производи	9.0	15.7	2.6	-8.0	2.0	9.7	16.1	12.4	11.5	9.2	11.1	10.5	-3.1	-5.5	-9.9	2.5	-

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (база година: 2022=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.